

Szakál Gyöngyvér*:

Válaszút előtt az uniós harmadik országbeli pénzügyi szolgáltatók

A szigorodó uniós előírások miatt újra kell gondolniuk a működésüket azoknak a harmadik országbeli szereplőknek, akik a jövőben alapvető pénzügyi szolgáltatási tevékenységet szeretnének nyújtani az Európai Unióban. Jövő évtől betétet gyűjteni vagy hitelezni határon átnyúló intézményként már nem, csak fióktelepként vagy leányvállalatként lesznek jogosultak. A tagországok felügyeletei számos más ok miatt is működési formájuk módosítására kötelezhetik őket. Ez akár átalakulások sorát indíthatja el.

Elhúzódo egyeztetési folyamat után hirdették ki hivatalosan még 2024 júniusában az európai tőkekövetelmény-szabályozás legújabb módosításait. A tőkekövetelmény irányelvet (CRD) és a tőkekövetelmény rendeletet (CRR) módosító [irányelv](#) (CRD6), illetve [rendelet](#) (CRR3) számos változást hozott a pénzügyi szektor számára. A legfontosabb módosítások bemutatása érdekében az MNB korábban cikksorozatot indított, amelynek korábbi részei a [vállalatirányítási](#) és [nyilvánosságra hozatali](#) előírások változásait tekintették át, amelyet most a harmadik országbeli fióktelepekkel kapcsolatos új szabályozási rezsím bemutatása követ.

A szabályozási keretrendszer legutóbbi módosítását egyrészt a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság előírásainak uniós jogba való átültetése, másrészt pedig további, az Európai Unió szintjén egységes előírások meghatározása indokolta. A CRD6 a harmadik országbeli fióktelepekre vonatkozó szabályok tekintetében is jelentős változásokat hozott. Ezek célja a tagállamok által a harmadik országból érkező szolgáltatók az Európai Unió (EU) belül folytatott tevékenységét illetően eddig alkalmazott, meglehetősen szerteágazó gyakorlatok közelítése.

A harmadik országbeli, azaz az Európai Gazdasági Térségen (EGT) kívüli fióktelepeket érintő új, az azok működését a korábbiakhoz képest jelentősen korlátozó előírások a következő fő területeket érintik:

Határon átnyúló tevékenység tilalma: Az új rendelkezések értelmében határon átnyúló formában semmilyen harmadik országbeli székhelyű vállalkozás sem gyűjthet betétet vagy más visszafizetendő forrást az EU tagállamaiban. A harmadik országbeli hitelintézetek számára további korlátozó intézkedés, hogy a jövőben határon átnyúló jelleggel nem folytathatnak hitelezési és garancianyújtási vagy egyéb kötelezettségvállalási tevékenységet sem. Ez utóbbi előírás ugyanakkor nem vonatkozik a nem-banki hitelezőkre, sőt a hitelintézetek esetében is mentességet élvez néhány ügylettípus, mint például a bankközi-, a csoporton belüli finanszírozási ügyletek és a fordított ajánlattétel alapján kötött ügyletek.

Fióktelep létrehozására vonatkozó kötelezettség: Amennyiben egy harmadik országbeli székhelyű vállalkozás betétet vagy más visszafizetendő forrást kíván gyűjteni az EU valamely tagállamában, illetve egy harmadik országbeli hitelintézet hitelezési és garancianyújtási vagy egyéb kötelezettségvállalási tevékenységet kíván folytatni az Unió területén, akkor azt az új szabályok szerint csak letelepedett leányvállalatként vagy fióktelepként teheti meg. Utóbbi működtetésére is felügyeleti engedélyt szükséges kérni.

Arányosság elve: Az új szabályozás alapján a felügyeleti engedélyezési keretrendszer hatálya alá tartozó harmadik országbeli vállalathoz tartozó fióktelepeket különböző kategóriákba kell besorolni. Ezekhez eltérő üzleti megbízhatósági (prudenciális) követelmények tartoznak. A cél, hogy az új követelményrendszer –az arányosság elvére tekintettel –tükrözze az adott intézményi kategória pénzügyi rendszerben betöltött szerepét, és az esetleges, pénzügyi stabilitásra kifejtett kockázatát. Így a kategorizálás elsődlegesen az egyes fióktelepek méretét veszi alapul, valamint azt, hogy azok hozzáférhetnek-e lakossági forrásokhoz a piacokon.

Az 1. osztályba sorolandók azok a fióktelepek, amelyek legalább 5 milliárd euró eszközértékkel rendelkeznek az adott tagállamban. Azok is, amelyek lakossági ügyfelektől betét gyűjtésére vagy más visszafizetendő pénzeszköz elfogadására engedéllyel rendelkeznek, ha azok összege eléri vagy meghaladja a fióktelep összes kötelezettségei 5%-át, illetve az 50 millió eurót.

E feltételektől függetlenül azok is az 1. osztályba sorolandók, akik nem esnek a minősített harmadik országbeli vállalathoz tartozó fióktelepek kategóriájába. Utóbbinak tekinthető az a fióktelep, amely anyavállalatának székhelye szerinti prudenciális és felügyeleti szabályozása megfeleltethető a CRD/CRR szabályozásának; anyavállalatának felügyeleti hatóságára vonatkozó titoktartási szabályok egyenértékűek a CRD vonatkozó szabályaival; valamint anyavállalatának székhelye – a pénzmosás- és terrorizmusfinanszírozás megelőzése (AML/CFT) szempontjából – nem szerepel a stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok listáján.

Az engedélyezéssel összefüggő harmonizált követelmények: A CRD6 meghatározza e fióktelepek engedélyezésének, az engedély elutasításának, illetve visszavonásának egységes európai előírásait. Főszabályként a fióktelep csak olyan tevékenységre kaphat engedélyt, amelyet az anyaintézmény a székhely szerinti tagállamban is folytathat.

A leányvállalati formában történő működéssel szemben a harmadik országból érkező szolgáltató az uniós fióktelepe engedélyével ugyanakkor nem válik jogosulttá – az ugyanazon harmadik országbeli vállalathoz tartozó más fióktelepekkel kötött, csoporton belüli finanszírozási ügyletek és a fordított ajánlattétel alapján kötött ügyletek kivételével – arra, hogy az EU-n belül határon átnyúló tevékenységet folytasson. Még akkor sem, ha a CRD6-ban nevesített nyújtani kívánt tevékenység az érintett másik tagállamban esetleg nem minősül engedélykötelesnek (például kereskedelmi hitelezés). Tehát e tevékenységek végzésére minden tagállamban külön engedélyt kell kérni és fióktelepet kell alapítani.

Harmonizált prudenciális követelmények: A harmadik országbeli fióktelepeknek európai szinten egységes, az arányosság fentiekben ismertetett szempontját figyelembe vevő prudenciális minimum követelményeknek kell megfelelniük. Ezen belül az 1. osztályú fióktelepeknek az adatszolgáltatást megelőző három éves beszámolási időszakra vonatkozó átlagos kötelezettségállomány – illetve újonnan engedélyezett fióktelepnél az engedélyezéskor fennálló kötelezettségek – 2,5%-ának megfelelő, de legalább 10 millió euró, a 2. osztályba sorolt fióktelepeknek 0,5%, illetve legalább 5 millió euró tőkeellátottsági követelményt kell teljesíteniük készpénzben, illetve készpénz jellegű instrumentumban, EGT állampapírban vagy a kockázatok vagy veszteségek fedezésére a fióktelep számára korlátlanul és azonnal igénybe vehető eszközökben.

A fióktelepeknek – a minősített szereplőknek adható mentességre tekintettel – mindenkor rendelkezniük kell továbbá olyan mennyiségű, meg nem terhelt likvid eszközzel, amely elegendő a likviditáskiáramlásnak egy legalább 30 napos időszakon keresztül történő fedezésére.

Az 1. osztályba sorolt intézmények esetében ez az Európai Bizottság felhatalmazáson alapuló rendeletében meghatározott LCR követelményeknek való megfelelést jelenti. A 2. osztályba sorolt intézményeknél azonban nem kell érvényre juttatni egységes uniós szintű előírásokat. Vagyis a tagállamok felügyeleti hatóságai dönthetnek úgy is, hogy a minősített fióktelepnél eltekintenek az irányelv által elvárt likviditási követelmények teljesítésétől. A harmadik országbeli fióktelepekre vonatkozó egységes vállalatirányítási és belső kontroll követelményeket a módosított irányelvben szintén az arányosság elvére tekintettel határozták meg.

Harmonizált könyvvezetési és adatszolgáltatási követelmények: A CRD6 rendelkezései alapján a harmadik országbeli fióktelepekre vonatkozó egységes könyvvezetési és adatszolgáltatási követelményeket az általuk közvetlenül alkalmazandó standardok fogják meghatározni. Így biztosítják a teljesen egységes uniós gyakorlatot.

Leányvállalattá alakulásra való kötelezés: A CRD új előírásai értelmében az Európai Unió tagállamai felügyeleti hatóságai számára biztosítani kell azt a jogot, hogy bizonyos feltételek esetén, egy harmadik országbeli fióktelepet arra kötelezhessenek, hogy a továbbiakban leányvállalatként engedélyezett hitelintézetként folytassa tevékenységét.

Ilyen eset lehet, ha a fióktelep megszegi az Unión belüli határon átnyúló szolgáltatás nyújtására vonatkozó korlátozó előírásokat; rendszerszintű jelentőségűnek értékelték, és jelentős kockázatokat hordoz az EU vagy egy adott tagállam pénzügyi stabilitására nézve; továbbá az ugyanahhoz a harmadik országbeli csoporthoz tartozó összes, az Unióban található fióktelep összesített összege legalább 40 milliárd euró, vagy a harmadik országbeli vállalathoz tartozó fióktelep könyveiben szereplő eszközeinek összege a letelepedése helye szerinti tagállamban legalább 10 milliárd euró. A rendszerszintű jelentőség értékelésének lefolytatását és eljárásait szintén rögzített szempontok biztosítják.

A tagállamoknak az e CRD6 előírásoknak való megfeleléshez szükséges rendelkezéseket 2027. január 11-től kell alkalmazniuk.

Az Unió bármely tagállamában már tevékenységet folytató, harmadik országbeli fióktelepeknek ezen időpontig kell megszerezniük az engedélyt a tevékenységük folytatásához. Ennek előkészítése érdekében szükséges megvizsgálni (ha indokolt, más felügyeleti hatóságok, illetve az Európai Bankfelügyeleti Hatóság bevonásával), hogy a ma az uniós piacon tevékenykedő harmadik országbeli hitelintézeti fióktelepek melyik kategóriába sorolandók, teljesítik-e az adott kategóriához tartozó prudenciális követelményeket. Vizsgálandó az is, hogy esetleg fennállnak-e a leányvállalattá alakulásra vonatkozó kötelezés feltételei és e jogával az illetékes felügyeleti hatóság élni kíván-e.

Arra is fel kell készülni, hogy az irányelv a harmadik országbeli fióktelepeket érintő rendelkezéseinek alkalmazásáig az EU-ban már jelenlévő harmadik országbeli piaci szereplők átalakítják a működési struktúrájukat (például egyes tagállamokból kivonulnak, fióktelep helyett

leányvállalatot létesítenek). És természetesen arra is, hogy új harmadik országbeli pénzügyi intézmények is fióktelep vagy leányvállalat létesítési engedélyért fognak folyamodni.

A CRD6 harmadik országbeli fióktelepekre vonatkozó előírásai – a fióktelepekre vonatkozó hatályos követelményekre ráépülve – a pénzügyi közvetítőrendszert érintő törvények módosításáról szóló 2025. évi C. törvénnyel jelentek meg a hazai jogrendben.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank vezető szabályozási szakértője*

„Szerkesztett formában megjelent 2026. június 4-én a Portfolio.hu oldalon.”